

OLIMPIADA NAȚIONALĂ DE LIMBI CLASICE

Ediția a XXIV-a, Deva, 17 - 21 aprilie 2011

CONCURSUL DE LIMBA LATINĂ

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

Clasa a XII-a

Subiecte

I. Oferiți o variantă de traducere literară în limba română:

(50 p.)

Potestne bonum cuiquam malo esse, aut potest quisquam in abundantia bonorum ipse esse non bonus? Atqui ista omnia talia videmus, ut et improbi habeant et absint probis. Quam ob rem licet irrideat, si qui ¹ vult, plus apud me tamen vera ratio valebit quam vulgi opinio; neque ego umquam bona perdidisse dicam, si quis pecus aut supellectilem amiserit, nec non saepe laudabo sapientem illum, Biantem ², ut opinor, qui numeratur in septem; cuius cum patriam Prienam cepisset hostis ceterique ita fugerent, ut multa de suis rebus asportarent, cum esset admonitus a quodam, ut idem ipse faceret, “Ego vero”, inquit, “facio; nam omnia mecum porto mea.” Ille haec ludibria fortunae ne sua quidem putavit, quae nos appellamus etiam bona. Quid est igitur, quaeret aliquis, bonum? Si, quod recte fit et honeste et cum virtute, id bene fieri vere dicitur, quod rectum et honestum et cum virtute est, id solum opinor bonum.

¹ qui (aici) – pronume nehotărât = „cineva”, „vreunul”; ² N. sg. este *Bias* (M. Tullius Cicero, *Paradoxa Stoicorum*, I, 7-9)

II. Citiți cu atenție următoarele versuri:

Otium, Catulle, tibi molestum est:
otio exsultas nimiumque gestis;
otium et reges prius et beatas
perdidit urbes. (Catullus, *Carmina*, LXI, 13-16)

„Tihna, o, Catullus, pentru tine-i un prăpăd.
Tu te scalzi în ea și te bucuri peste fire;
tihna și fericile cetăți și pe-ai lor regi
odinioar-a nimicit.”

Otium divos rogat in patienti
prensus Aegaeo, simul atra nubes
condidit lunam neque certa fulgent
sidera nautis;

„Liniște de la zei cere cel ce-i prins
în largul Egeii, când norii negri
luna o ascund și corăbierului nu-i mai lucesc
aprinsele stele;

otium bello furiosa Thrace,
otium Medi pharetra decori,
Grosphus, non gemmis neque purpura
venale neque auro.

liniște cere Thracia turbată-n război
liniște vor mezii cu-a lor tolba de săgeți,
liniștea, Grosphus, ce n-o dau nici nestematele,
nici scumpa purpură, nici aurul.

Non enim gazae neque consularis
summovet lictor miseros tumultus
mentis et curas laqueata circum
tectis volantibus.

Nici comorile, nici consularul lictor
zbuciumele triste nu scot din minte,
nici grijile ce dau roată deasupra
palatelor alese.

Quid brevi fortes iaculamur aevo
multa? Quid terras alio calentes
sole mutamus? Patriae quis exul
se quoque fugit? (Horatius, *Carmina*, II, XVI, 1-12, 17-20)

De ce, încrezuți în scurta viață, vânam
atât de multe? Și de ce căutăm noi soarele
altor pământuri? Oare poate cel ce-a fugit de-aici
să fugă și de sine?”

Redactați o analiză literară comparativă a versurilor propuse, prin care să evidențiați semnificațiile și implicațiile conceptului de *otium* în literatura latină. Concentrați-vă asupra următoarelor aspecte: (40 p.)

- încadrarea succintă, dar pertinentă, a strofei catulliene în contextul poeziei din care a fost extrasă
- etica răgazului, a inactivității, între libertatea individuală și constrângerile sociale
- motive literare, idei filosofice și imagini poetice asociate conceptului de *otium*; dialectica *otium* – *negotium*
- modul în care procedeele stilistice articulează ideile versurilor și noțiunea centrală

Analiza literară va fi axată pe valorificarea textelor date, dar se așteaptă deschidere critică și spre alte texte (e.g. alte poezii horatieni, idei ciceroniene). Nu vor fi punctate informațiile bio-bibliografice de ordin general.

Nota bene! Toate subiectele sunt obligatorii. Timpul de lucru efectiv este de 3 (trei) ore. Se acordă 10 puncte din oficiu. Concurenții pot folosi dicționarul latin - român (sau latin - o limbă modernă).

OLIMPIADA NAȚIONALĂ DE LIMBI CLASICE

Ediția a XXIV-a, Deva, 17 - 21 aprilie 2011

CONCURSUL DE LIMBA LATINĂ

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

Clasa a XI-a

Subiecte

I. Oferiți o variantă de traducere literară în limba română:

(50 p.)

Dum paucos dies ad Vesontionem rei frumentariae commeatusque causa moratur, ex percontatione nostrorum vocibusque Gallorum ac mercatorum, qui ingenti magnitudine corporum Germanos, incredibili virtute atque exercitatione in armis esse praedicabant – saepe numero sese cum his congressos ne vultum quidem atque aciem oculorum dicebant ferre potuisse –, tantus subito timor omnem exercitum occupavit, ut non mediocriter omnium mentes animosque perturbaret. Hic primum ortus est a tribunis militum, praefectis reliquisque, qui ex urbe amicitiae causa Caesarem secuti non magnum in re militari usum habebant. Quorum alius alia causa illata, quam sibi ad proficiscendum necessariam diceret, petebat ut eius voluntate discedere liceret. [...] Nonnulli etiam Caesari nuntiabant, cum castra moveri ac signa ferri iussisset, non fore dicto audientes milites neque propter timorem signa laturos.

(C. Iulius Caesar, *De bello Gallico*, I, 39)

II. Citiți cu atenție textul următor:

Virtute vero gubernante rem publicam, quid potest esse praeclarius? Cum is qui imperat aliis servit ipse nulli cupiditati, cum quas ad res civis instituit et vocat, eas omnes complexus est ipse, nec leges imponit populo quibus ipse non pareat, sed suam vitam ut legem praefert suis civibus. Qui si unus satis omnia consequi posset, nihil opus esset pluribus; si universi videre optimum et in eo consentire possent, nemo delectos principes quaereret. Difficultas ineundi consilii rem a rege ad plures, error et temeritas populorum a multitudine ad paucos transtulit. Sic inter infirmitatem unius temeritatemque multorum medium optimates possederunt locum, quo nihil potest esse moderatius; quibus rem publicam tuentibus beatissimos esse populos necesse est, vacuos omni cura et cogitatione.

(M. Tullius Cicero, *De Re publica*, I, 52)

„Și, oare, ar putea să existe vremuri mai bune decât acelea în care la cârma Statului se află virtutea? Atunci, cel care dă porunci nu este, el însuși, sclavul nici unei poftă, îmbrățișează toate acele principii la care-i cheamă și pe concetățenii săi să adere și nu impune poporului legi cărora el să nu se supună. Dimpotrivă, toți îi cunosc modul de viață și-l respectă, ca și cum el ar fi însăși încarnarea ideii de lege. Și dacă unul singur poate aduce toate acestea la îndeplinire, nu mai este nevoie de mai mulți. Dacă întreaga comunitate poate cădea de acord că acela e cel mai bun dintre ei, de ce-ar mai avea nevoie să-și aleagă alți fruntași? Numai povara răspunderii face ca puterea să treacă de la rege la cei mulți, după cum greșelile majorității, comise din imprudență, fac să fie nevoie de un regim al celor puțini și aleși. Și așa, între un monarh slab și o mulțime nesăbuită, nobilii ajung să dețină locul de mijloc. Este regimul cel mai măsurat dintre toate. Dacă aristocrația veghează asupra Statului, populația trăiește în cea mai deplină fericire – fără grijile pe care le presupune răspunderea de a lua decizii.”

Elucidați semnificațiile pasajului dat, luând în considerare următoarele repere:

(40 p.)

- încadrarea fragmentului în contextul operei din care a fost extras
- identificarea conceptelor / ideilor cheie și explicarea lor
- relația individ – comunitate, precum și raporturile de putere presupuse de această relație

Exprimați o opinie argumentată asupra formulei ideale de guvernare în viziune ciceroniană, luând în considerare ansamblul acestui tratat de filosofie politică.

Analiza literară se va concentra pe valorificarea textului. Nu vor fi punctate informațiile bio-bibliografice, iar ideile / tezele ciceroniene de ordin general trebuie să emeargă din interpretarea acestui excerpt.

Nota bene! Toate subiectele sunt obligatorii. Timpul de lucru efectiv este de 3 (trei) ore. Se acordă 10 puncte din oficiu. Concurenții pot folosi dicționarul latin - român (sau latin - o limbă modernă).

Clasa a X-a
Subiecte

I. 1. Oferiți o variantă de traducere în limba română: (35 p.)

Dezastrul corăbiilor romane în expediția britanică și consecințele sale

Neque enim naves erant aliae ¹ quibus reportari possent, et omnia deerant quae ad reficiendas naves ² erant usui et, quod ³ omnibus constabat hiemari in Gallia oportere, frumentum his in locis provisum non erat. Quibus rebus cognitis, principes Britanniae, [...] inter se conlocuti, cum ⁴ equites et naves et frumentum Romanis deesse intellegent et paucitatem militum ex castrorum exiguitate cognoscerent, [...] optimum factu esse duxerunt frumento commeatuque nostros prohibere et rem in hiemem producere, quod ³, his superatis aut reditu interclusis, neminem ⁵ postea belli inferendi causa ⁶ in Britanniam transiturum <esse> confidebant. (C. Iulius Caesar, *De bello Gallico*, IV, 29-30)

1 v. *alius, alia, aliud* (orientați-vă după terminație pentru a identifica genul, numărul și cazul acestei forme pronominale)

2 *ad reficiendas naves* = pentru (la) repararea corăbiilor

3 *quod* (aici) = fiindcă

4 *cum* (aici) = deoarece, întrucât (+ conjunctiv în latină, pe care îl veți traduce în română cu indicativul, respectând însă celelalte categorii gramaticale)

5 v. *nemo, -inis*

6 *belli inferendi causa* = ca să poarte război

2. Analizați morfologic și sintactic cuvintele subliniate (*quae, hiemari, Romanis, his*). (12 p.)

3. Identificați în text – în cazul în care există – și rescrieți pe foaia de concurs: (8 p.)

- o participială absolută cu subiectul exprimat printr-un pronume în cazul Abl. singular, feminin;
- un substantiv în cazul Dativ care să exprime ideea de scop, finalitatea;
- o participială absolută care poate fi interpretată și ca având funcție (valoare) circumstanțială condițională;
- un complement circumstanțial instrumental.

N.B. Dacă structurile / cuvintele cerute nu se regăsesc în text, precizați acest lucru în mod explicit.

4. Extrageți din text o participială relativă, precizați-i funcția (valoarea) și analizați morfo-sintactic cuvintele care o compun. (5 p.)

II. Traduceți următorul text în limba latină: (30 p.)

Credeți (*credo*), senatori (*patres conscripti*), că nu o să aflu (*cognosco*) de conspirația (*coniuratio*) lui Catilina? Nu știți (*nescio*) că, în timpul consulatului (*consul*) meu (*ego*) *, dușmanul patriei nu poate fi cruțat (*parco*)? Temându-se (*vereor*) de amenințările (*minae*) lui, cetățenii s-au închis (*claudio*) în case (*domus*). Eu l-am învins (*vinco*) cu puterea (*vis*) cuvântului (*verbum*). După (*post*) acea zi preferită, poporul m-a numit (*appello*) părintele patriei.

* Structura subliniată trebuie redată printr-un Ablativ absolut.

Nota bene! Toate subiectele sunt obligatorii. Timpul de lucru efectiv este de 3 (trei) ore. Se acordă 10 puncte din oficiu. Concurenții pot folosi dicționarul latin - român (sau latin - o limbă modernă).

Clasa a IX-a
Subiecte

I. 1. Oferiți o variantă de traducere în limba română: (40 p.)

Romanii în ținutul comunității veneților

Publius Crassus in Venetos ¹ Quintum Velanium cum Tito Silio dimittit. Huius est civitatis amplissima auctoritas omnis orae maritimae regionum earum. Et naves habent Veneti multas, quibus in Britanniam navigent, et scientia atque usu nauticarum rerum reliquos antecedunt. Eo ² pauci portus sunt, quos tenent ei, et omnes, qui eo mari navigant, habent ³ vectigales.

(C. Iulius Caesar, *De bello Gallico*, III, 7-8, text adaptat)

¹ *Veneti, -orum* – populație gallică = „veneți”

² *eo* (aici, adverb) = „acolo”

³ verbul are aici sensul de „a avea ca...”, „a considera”, „a ține drept...” (+ *vectigales*)

2. Analizați morfologic cuvintele subliniate (*amplissima, navigent, rerum, eo*). Nu uitați să precizați și formele lor de bază (de dicționar). (10 p.)

3. Treceți a treia propoziție din text (*Huius est civitatis amplissima auctoritas omnis orae maritimae regionum earum*) la celălalt număr (schimbați numărul tuturor cuvintelor), iar verbul puneți-l la indicativ viitor. (10 p.)

4. Q. Velanius primește de la Crassus următorul mesaj cifrat (cuvintele sunt amestecate, iar forma lor este ca într-un dicționar): (10 p.)

SILIUS TU EGO NOS ENIM PARARE OMNIS INSIDIAE VETERATORIUS FRATER

Aveți mare noroc că un binevoitor v-a transmis sensul acestui mesaj: *Mie, ție, de fapt nouă tuturor, o să ne pregătească o capcană frații lui Silius, cei teribil de șireți*. Reconstituiți textul latinesc punând cuvintele la formele potrivite și într-o ordine logică, astfel încât să-l poată citi și bietul Velanius.

II. Redactați o argumentație (poate fi și sub forma unui discurs, a unei pledoarii), de o pagină (cel mult o pagină și jumătate), prin care să evidențiați beneficiile sistemului republican roman. Veți avea în vedere în primul rând următoarele aspecte: (20 p.)

- relația dintre clasele sociale romane
- identificarea unei instituții reprezentative pentru plebe, a alteia pentru patricieni și discutarea rolului (funcțiilor) acestor instituții

Va fi apreciat modul în care reușiți să selectați informațiile relevante și să le prezentați coerent și sintetic.

Nota bene! Toate subiectele sunt obligatorii. Timpul de lucru efectiv este de 3 (trei) ore. Se acordă 10 puncte din oficiu. Concurenții pot folosi dicționarul latin - român (sau latin - o limbă modernă).